

PYYDÄ APUA.

Rikosuhripäivystyksen tukihenkilö tukee rikosprosessin kaikissa vaiheissa. Voimme olla mukana rikosilmoituksen teossa, kuulusteluissa, oikeudenkäyntiavustajan luona, sovittelussa ja oikeudenkäynnissä.

- autamme rikosprosessiin liittyvien tunteiden käsittelyssä
- autamme erityisjärjestelyiden selvittämisessä, jos et esimerkiksi halua kohdata rikoksesta syytettyä oikeudessa
- autamme oikeudenkäyntiavustajan hankinnassa ja mahdollisten kustannusten selvittämisessä
- autamme sovitteluneuvotteluihin valmistautumisessa
- autamme vahingonkorvausten ulosottoasioissa ja Valtiokonttorin hakemuksen täyttämässä

➔ riku.fi

RIKOSUHRIPÄIVYSTYS 116 006

Juristin puhelinneuvonta 0800 161 177

RIKU palvelee maksuttomasti koko maassa – verkossa, puhelimesta 7 aluetoimistossa ja 31 palvelupisteessä.

Kaikki palvelut ja yhteystiedot:

➔ riku.fi

   /rikosuhripaivystys @rikosuhrir

RIKOKSEN UHRI RIKOS-PROSESSISSA

Rikosuhripäivystyksen oppaita ● 7 (2020)

RIKOSILMOITUS

Rikoksen uhri, poliisi tai kuka tahansa voi tehdä rikosilmoituksen. Sen voi tehdä millä tahansa poliisiasemalla ja lievemmissä tapauksissa sähköisesti: **poliisi.fi** Ilmoitus on hyvä tehdä nopeasti rikostapahtuman jälkeen, jotta rikos on helpompi selvittää.

Poliisi kysyy vaatiiko uhri rikoksesta epäillylle rangaistusta. Jos uhri ei vaadi rangaistusta, asian käsittely asianomistajarikoksissa päättyy. Virallisen syytteen alaisissa rikoksissa poliisi voi tutkia ja syyttäjää syyttää rikoksesta epäiltyä, vaikka uhri ei vaadi rangaistusta. Joissakin lievemmissä tapauksissa poliisi kysyy suostuuko uhri, että rikoksesta epäillylle määrätään sakot ilman oikeudenkäyntiä.

Tehdystä rikosilmoituksesta saa kirjallisen vahvistuksen. Poliisi päättää esitutkinnan aloittamisesta ilmoituksen perusteella.

Rikoksen uhrilla on oikeus

- jättää rikosilmoitus ymmärtämällään kielellä
- oleellisten asiakirjojen käännöksiin
- tulkkaukseen poliisin kuulusteluissa ja oikeudenkäynnissä

OIKEUDENKÄYNTIAVUSTAJA huolehtii uhrin oikeusturvasta, esimerkiksi vahingonkorvausvaatimusten esittämisestä.

UHRIN SUOJELEMINEN

- Jos uhri kokee uhkaa rikoksen tekijän taholta, hän voi hakea lähestymiskieltoa
- Poliisi keskusteleo uhrin kanssa ja arvioi tarvitaanko jotain erityisiä suojelutoimia esitutkinnan ja oikeudenkäynnin aikana
- Vakavissa rikoksissa uhrilla on oikeus saada tieto vangin vapautumisesta

POLIISIN ESITUTKINTA

Esitutkinnassa selvitetään mitä on tapahtunut, tapahtuman osapuolet, todisteet ja mitkä ovat tapahtuman aiheuttamat vahingot. Osapuolet kuulustellaan erikseen.

Poliisi voi lopettaa esitutkinnan, jos rikoksesta tai sen tekijästä ei ole näyttöä, rikosta pidetään kokonaistaloudellisesti arvioituna vähäisenä, osapuolet ovat sopineet asian tai muusta lakiin perustuvasta syyistä. Asia voidaan tarvittaessa ottaa uudelleen käsittelyyn.

Normaalisti poliisi kokoaa materiaalista esitutkintapöytäkirjan, joka toimitetaan syyttäjälle syyteharkintaan. Rikoksen asianosaisilla on oikeus saada maksutta kopio esitutkintapöytäkirjasta.

SYYTTÄJÄN SYYTEHARKINTA

Syyttäjä arvioi onko rikoksesta ja rikokseen syyllistyneestä riittävästi näyttöä ja onko rikos sellainen, että siitä on nostettava syyte. Jos syyttäjä nostaa syytteen, asia etenee käräjäoikeuteen joko kirjallisena menettelynä tai suullisena oikeudenkäyntinä. Kirjalliseen menettelyyn tarvitaan uhrin suostumus ja rikoksen tekijän tulee myöntää teko.

Mikäli syyttäjä tekee päätöksen jättää syyttämättä, on uhrilla toissijainen syyteoikeus. Tämän käyttämiseen uhri tarvitsee lainopillisia neuvoja, sillä oikeudessa hävinneen osapuolen kulut voivat nousta suuriksi.

SOVITTELU Osapuolet voivat rikosprosessin aikana keskustella rikostapahtumasta esimerkiksi vapaaehtoisten sovittelijoiden johdolla ja sopia rikosvahinkojen korvaamisesta. Vain poliisi tai syyttäjä voi tehdä aloitteen lähisuhdeväkivallan sovittelusta. Virallinen sovittelu on maksutonta ja edellyttää molempien osapuolten suostumusta. Sovintoon perustuen oikeudenkäynti voidaan välttää kokonaan tai sovittelusopimus voidaan ottaa huomioon tuomion määräämisessä.

KÄRÄJÄOIKEUDEN SUULLINEN KÄSITTELY

Ennen oikeudenkäyntiä uhri saa kutsun oikeudenkäyntiin, jonka mukana tulevat vastaanottotodistus ja yleensä myös selvityspyyntö vahingonkorvausvaatimuksista. Ne on palautettava täytettynä käräjäoikeuteen. Kutsusta myös ilmenee onko paikalle saavuttava henkilökohtaisesti. Oikeudenkäynti järjestetään paikkakunnalla, jolla rikos on tapahtunut. Uhri on oikeutettu päivärahaan, matkakorvauksiin sekä mahdolliseen ansionmenetykseen oikeudenkäynnin ajalta.

Oikeudenkäynnissä kuullaan tapahtuman osapuolia ja todistajia sekä esitetään rangaistus- ja vahingonkorvausvaatimukset. Oikeudessa voidaan tuomita vain syytetty henkilö ja vain rikoksesta, josta syyte on nostettu. Oikeudenkäynnit ovat julkisia, ellei tuomari päätä, että asia käsitellään 'suljetuin ovin'.

TUOMIO JA MUUTOKSENHAKU

Päätös tulee joko heti tai muutaman viikon kuluessa. Tuomiosta voi valittaa määräajassa hovioikeuteen. Joissakin asioissa tarvitaan jatkokäsittelylupa. Hovioikeuden käsittely on samankaltainen kuin käräjäoikeuden. Korkeimpaan oikeuteen tarvitaan valituslupa.

VAHINGONKORVAUKSET

Oikeuden vahvistama vahingonkorvaus on ulosottokelpoinen. Oikeudenkäyntiavustaja voi sopia uhrin puolesta korvausten maksamisesta rikoksen tekijän kanssa. Henkeen, terveyteen ja vapauteen kohdistuvien rikosten vahingonkorvauksia voi hakea suoraan Valtiokonttorilta.

Uhri voi esittää tarkkaan eritellyt ja perustellut **VAHINGONKORVAUSVAATIMUKSET** jo poliisin esitutkinnassa, kuitenkin viimeistään ennen oikeudenkäyntiä.